

УТВЕРЖДАЮ
Проректор БУ ЧР ДПО
«Чувашский республиканский
институт образования»
Минобразования Чувашии
.....Ж.В. Мурзина
«..».....2021 г.

Государственная итоговая аттестация по образовательным
программам среднего общего образования в форме
единого республиканского экзамена

Спецификация

контрольных измерительных материалов
для проведения в 2022 году
единого республиканского экзамена по чувашскому языку

Подготовлен кафедрой чувашского языка и литературы
БУ ЧР ДПО «Чувашский республиканский институт образования»
Минобразования Чувашии

Чăваш чĕлхипе 2022 сÛлта тытмалли республикăн пĕрлехи экзаменĕн
тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен спецификацийĕ

1. Республикăн пĕрлехи экзамене ирттермелли тĕрĕслевпе хаклав
материалĕсен тĕп тĕллĕвĕ – 11 класс пĕтерекен ачан чăваш чĕлхипе пухнă
пĕлĕвне пĕтĕмĕшле аттестаци картинче хакласси.

2. Тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен содержание палăртасан
документсем

Чăваш шкулĕн 11-мĕш класне пĕтернĕ май чăваш чĕлхипе тытмалли
экзамена ирттермелли йĕркене, экзамен материалне хатĕрлесеппе сыхăннă
ĕссене Чăваш Республикин вĕренÛ тата сарăксен политики министерствин
катартса парать. Экзамен содержанияйĕ министерство йышăннă
документсенчи нормăпа килĕше тăрать.

3. Республикăн пĕрлехи экзаменĕн тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен
тытăмĕпе содержаниейĕ

Тĕрĕслевпе хаклав материалĕ 27 ĕсе пĕрлештерекен 2 пайран тăрать.
Пĕрремĕш пай кĕсен хуравламалли 26 ĕрен тăрать.

Кĕсен хуравламалли сакăн йышши ĕссене палăртмалла:

– тĕрĕс хурава хайсем тĕллĕн сырмалли ĕссем;

– хуравсен вариантĕсенчен пĕр е темиĕсе хурав суйласа илсе сырмалли
ĕссем.

1-мĕш пайри ĕссен хуравĕсене цифрапа (числопа), сăмахпа
(сăмахсемпе) е цифрасен (числосен) йĕркине запятойсемсĕр тага ытти
символсемсĕр катартмалла. Хуравсене текстра ятарласа палăртса хăварнă
вырăна сырмалла, кайран хуравсен 1-мĕш бланкĕ сине куçармалла

Экзамен ĕçĕн 2-мĕш пайĕ вуланă текст сине таянса сочинени сырма
пултарнине тĕрĕслекен ĕрен тăрать.

4. Ėссене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухни

Ėссене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухнине 1-мĕш таблицăра
катартнă.

1-мĕш таблица

Ėссене экзамен ĕçĕн пайĕсене кура уйăрса тухни

Пай	Ėç шучĕ	Пĕтĕм балл сумми	Миçе процент йышăнни	Ėç тĕсĕ
1-мĕш пай	26	34	59	Кĕсен хуравламалли ĕссем
2-мĕш пай	1	24	41	Тулли
Пĕтĕмпе	27	58	100	хуравламалли ĕç

5. Ёш содержаниёле тессем тарӑх ёсене пайлани «Чӑваш чӑлхи» предмет содержаниён теп пайёсем тарӑх ёсене мӑнле пайланине 2-мӑш таблицӑра кӑртартӑ.

2-мӑш таблицӑ
«Чӑваш чӑлхи» предмет содержаниён теп пайёсем тарӑх ёсене пайлани

Пайсем	Ёш шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Пуллев. Текст	5	5	9
Лексика фразоологи	2	2	3
Пуллев. Орфографи нормисем	7	7	12
Пуллев. Пунктуаци нормисем	6	7	12
Пуллев. Чӑлхе нормисем	5	9	16
Пуллев. Чӑваш чӑлхин илемӑ	1	4	7
Пуллеве аталантарни. Сочинени	1	24	41
Пӑтӑмпе	27	58	100

Чӑлхе материалне мӑнле кӑртартни тарӑх экзаменти ёсеме расна (3-мӑш таблицӑ). Экзамен тыгакан ача уйрӑм сӑмахсемпе, сӑмах майлашӑвӑсемпе е предложенисемпе кӑртартӑ чӑлхе материалӑпе, текста панӑчӑлхе пулӑмӑсемпе ёҫлет, хӑй ырса монологӑ тект тӑвать.

3-мӑш таблицӑ
Чӑлхе материалне ёҫленин тӑсӑсем тарӑх ёсене пайлани

Ёш тӑсӑ	Ёш шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Уйрӑм сӑмахсемпе, майлашӑвӑсемпе е предложенисемпе кӑртартӑ ёлхе материалӑпе ёҫлени	17 (4-20)	22	38
Текстра панӑ чӑлхе пулӑмӑсемпе ёҫлени	9 (1-3, 21-26)	12	21
Ҫырса монологӑ тект тӑвасси	1 (27)	24	41
Пӑтӑмпе	27	58	100

6. Республикаӑн пӑрлехи экзаменӑн тӑрӑслевпе хаклав материалӑн ёсене кӑтӑкӑслах тӑлӑшӑнчен пайлани.

Ёсене кӑтӑкӑслах тӑлӑшӑнчен мӑнле пайланине 4-мӑш таблицӑра кӑртартӑ.

Пӑрремӑш пайра пурте пӑлме тивӑслӑ ёсеме те, кӑтӑкӑсраххисем те (25-26-мӑш ёсеме) пур.

Иккӑмӑш пайри (27-мӑш ёҫ – сочинени) ёсене ача тӑрлӑ шайра тумӑ пултарать.

4-мӑш таблицӑ
Ёсене кӑтӑкӑслах тӑлӑшӑнчен пайлани

Ёш кӑтӑкӑслах	Ёш шучӑ	Чи пысӑк балл	Миҫе процент йышӑнни
Пурте пӑлме тивӑслӑ ёҫ	24	29	50
Кӑтӑкӑсрах ёҫ	3	29	50
Пӑтӑмпе	27	58	100

7. Чӑваш чӑлхипе тыгмалли экзамен вӑхӑчӑ
Экзамен ёсӑсене тумӑ 3,5 сахет (210 минут) уйӑрӑ.

8. Хушма материалсем тата оборудовани
Экзаменра нимӑнле хушма материалпа та, оборудованипе те усӑ курма юрамасть.

10. Экзамен ёсӑсене хакламалли критерисем
Пӑрремӑш пайри 1-7, 9-15, 17-25 ёсӑсене тӑрӑс тусан школ ачи кашни ёҫшӑн 1-ер балл илет. Хурав тӑрӑс пулмасан е вӑл пача пулмасан – 0 балл лартӑсӑ.

8-мӑш ёсене тунӑшӑн ача 0 балран пуҫласа 5 балл таран илме пултарать: кашни тӑрӑс хуравшӑн 1 балл лартмалла. Хураври цифрасен йӑрки пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ. Цифрасене йӑркипе тӑрӑс ҫырмалла.

16-мӑш ёсене тунӑшӑн 0 балран пуҫласа 2 балл таран лартма пултарӑсӑ. Тӑрӑс хураври пӑтӑм цифра пулсан тата урӑх цифрасем пӑрре те пулмасан – ёсене 2 балл лартса хаклаҫӑ. Тӑрӑс хураври пӑр цифра пулмасан е ун ыранне урӑх цифра пулсан – ёсене 1 балл лартса хаклаҫӑ. Хураври цифрасен йӑрки ниме те пӑлтӑрмест.

26-мӑш ёсене тунӑшӑн 0 балран пуҫласа 4 балл таран лартма юраты. Тӑрӑс хураври пӑтӑм цифра пулсан тата урӑх цифрасем пӑрре те пулмасан – 4 балл лартмалла. Тӑрӑс хураври кашни цифрашӑн ача 1 балл илет. Хураври цифрасен йӑрки пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ.

2-мӑш пайӑн ёсене тӑрӑс тусан пӑтӑмпе 24 балл пухма май пур.

Вӑтам ыренӑвӑн ыренӑу программисемпе патшалӑхӑн пӑтӑмлӑту аттестацине ирттермелли йӑркепе (Раҫҫей Ҫутӑҫ министерстви тата Росособназор 2018 ҫулхи чӑкӑн 07-мӑшӑнче кӑларӑн 190/1512 №-лӑ приказ) килӑшуллӑ

«82.<...>»-кашни ёсене пӑр-пӑрине канашламӑсӑр икӑ эксперт тӑрӑслет. Ёнчен те вӑсем лартӑн балсем хушинче пысӑк пӑлтӑрӑшлӑ уйрӑмлӑхсем пулсан ёсене вӑсӑмӑш эксперт тепӑр хут пӑхса тухса хак параты.<...>

Виҫӑмӑш экспертта предмет комиссийӑн председателӑ экзамен ёсене маларах тӑрӑслемемен экспертсенчен пӑлтӑртаты.

Виçсемеш експерта экзамен ёсне маларах терёсленё експертсем лартна балсемпе палаштарасё».

Пысак пёлтерёшлёл уйрамлаёхсем тесе ёаксене шутламалла:

1. 27-меш ёсе тунашан (пур 12 позиципе) пёрремёшпе иккёмеш експерт хаклавёсем 8 е ыглаарах балла уйралса тарасё. Кун пек чухне виçсемеш експерт пёрремёшпе иккёмеш експерт хаклавёсем тур килмен позицисемпе кана хаклать.

2. К7 критерипе пёрремёшпе иккёмеш експерт хаклавёсем 2 е ыглаарах балла уйралса тарасё. Кун пек чухне виçсемеш експерт К7 позиципе кана балл лартса парать.

3. К8 критерипе пёрремёшпе иккёмеш експерт хаклавёсем 2 е ыглаарах балла уйралса тарасё. Кун пек чухне виçсемеш експерт К8 позиципе кана балл лартса парать.

10. 2021 ёулхи терёслевпе хаклав материалне танлаштарсан 2022 ёулта кёртнёл улайнусем.

2022 ёулхи терёслевпе хаклав материалне 2021 ёулхипе танлаштарсан улайнусем кёртмен.

Хушса пани

11-меш класс пёртерекенсем чаваш чёлхине тыгмалли республикан пёрлехи экзаменён терёслевпе хаклав материалёсен варианчёл пётмлетнёл планёл

Экзаменанта пёлу элементёсем	терёслекен элементёсем	Соержани элементёсене терёсле-мелли кодсем	Пёлу шайне катарта-кан кодсем	Катка слёлхёл	Чи пысак балл
1.	Тёрлёл стильпе тата жанрпа ёырнёл текстсене информაცი енчен тишкерни	11	2.1 2.2 2.31	П	1
2.	Текстри предложенисен ёыхану мелёсем. Темине, теллевне, адресатнетата хушшану лару-таравне кура текста чёлхе мелёсене суйласа илни.	4.3 5.10 5.14 8.2 8.4	1.4 2.1	П	1
3.	Самехан лексика пёлтерёшёл	2.1	1.1 1.4 2.1	П	1
4.	Орфоэпи нормисем (пусам ёыванне пёлни)	9.1	1.1	П	1
5.	Лексика нормисем (самехпа лексика пёлтерёшне кура усёл курни)	9.2	1.1	П	1
6.	Лексика нормисем	9.2	1.1	П	1
7.	Морфологи нормисем (самех формисене туни)	9.3	1.1	П	1
8.	Синтаксис нормисем	9.4	1.1	П	5
9.	Самех формисенче сасёсен кёскелёхёпе вайрамлаёхне ёырура палартасси	6.3	1.1	П	1
10.	Сасёсен ёемёлёхёпе хытайлаёхне ёырура палартасси	6.2	1.1	П	1
11.	Сасёсен кёскелёхёпе вайрамлаёхне ёырура палартасси	6.3	1.1	П	1

12.	Тёрлэ пуллев пайёсене сырасси	6.5	1.1	П	1
13.	Тёрлэ пуллев пайёсене сырасси	6.5	1.1	П	1
14.	Пайяр ятсене сырасси	6.6.	1.1	П	1
15.	Сәмахсене уйрәм, пёрле тага дефиспа сырассен	6.6	1.1	П	1
16.	Хутлă предложенисенче чарăну паллисем	7.6	1.1	П	2
17.	Пёр йылышы членлă предложенисенче чарăну паллисем лартасси	7.2	1.1	П	1
18.	Уйрăмлатнă членлă предложенисенче чарăну паллисем лартасси	7.3	1.1	П	1
19.	Кўртём сәмахлă предложенисенче чарăну паллисем лартасси	7.4	1.1	П	1
20.	Сыхăну пилисёр хутлă предложенисенче чарăну паллисем лартасси	7.5	1.1		
21.	Пунктуаци тишкеревё	7.7	1.1 3.3	П	1
22.	Текст – пуллев хайлавё. Текст тыгъмё.	8.1	2.1 2.2	П	1
23.	Пуллевён стиль уйрăмлăхёсем	8.3	1.1 1.4 2.1	П	1
24.	Сәмахән лексика пёлгерешё. Синонимсем. Антонимсем. Омонимсем. Сәмах җаврăнăшёсем.	2.1 2.2 2.3 2.4 2.5	1.1 1.4 2.1	П	1
25.	Текстри предложенисен сыхăнăвён мелёсем	8.2	1.1 1.4	К	1
26.	Пуллев. Чёлхен влемлөх хатёрёсем	10.5	1.1 1.2 1.3 2.1 2.2 2.3	К	4

2-мёш пай

27.	Сочинени. Информаци енчен тишкерни. Пуллев лару-тăрăвне кура чёлхе хатёресемпе усă курни	Текста	8.1	3.1	К	24
			8.4	3.2		
			8.5	3.3		
			8.6	3.4		
			11			

Пёлёмпе – 27 ёр, вёсенчен
Кёскен хуравламалли ёссем – 26, туллин хуравламаллисем – 1;
Катгёслэх енчен: П–24, К–3.
Чи пысак балл – 58.
Ёсе тумалли вăхăт – 210 минут.